

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcij Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, casella centro 87. — Urad: via Imbriani 9-III.

Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 30 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5 L., četrt leta 3 L. — IZVEN ITALIJE celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDNIK ZAHNOVICE IN POK

CENA OGLASOV IN C

Za 1 cm, 10 dni v 1 st. postale

SKO KNAJZICA (Dr. P

LJUBLJANA (JUC) sedita v na-
no 40 stotink beseda; z
50 st. beseda. Pri stalnem
oglaševanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 23. decembra: Viktorija (Zmagoslava). — Sobota, 24.: božična vigilijsa; Adam in Eva; Irmina. — Nedelja, 25.: Božič, rojstvo Jezusa Kr. — Ponedeljek, 26.: Štefan, prvi mučenec. — Torek, 27.: Janez Evangelist. — Sreda, 28.: Nedolžni otroci; Kastor. — Četrtek, 29.: Tomaž; Kalist. — Petek, 30.: Evgenij; David. — Sobota, 31. decembra 1927.: Silvester; Melanija.

MALE NOVICE.

Pozdrav izseljencov.

Božična in novoletna voščila pošiljamo s potovanja v Ameriko staršem, bratom in sestram, ženam, dekletom in prijateljem. Naznanjamo, da se vsi Slovenci srečno skupaj vozimo, da smo zdravi in veseli, imamo kratek čas in zapojemo prav po slovensko. Odpotovali smo iz Trsta z ladjo «Belvedere» na 13. t. m. ter smo imeli dozdej jako dobro morje. — Bole Fran, Ravbar Anton, Ponikve pri Tomaju; Bezek Alojz, Križ pri Tomaju; Rener Viktorija, Stjak; Lukač Anton, Štravs Gašper iz Matarske občine; Benčan Alojz, Strmca pri Postojni; Stepančič Angel, Ivanjgrad; Vilar Jožef, Puče pri Kopru; Arčon Hermina, Arčon Marilja, Arčon Jožica, Renče; Prinčič Bernarda, Prinčič Vera, Prinčič Milan, Podgora.

Hud mraz povsod.

Od vseh vetrov hodijo vesti o nenavadno ostri zimi. Pri nas je v četrtek 15. t. m. začelo snežiti. Tudi po Trstu je pobežilo. Dežela je pod belo odejo. Zatem je prišla še burja in mraz je še narastel. Celo v Trstu je padel toplomer do 8.0 pod ničlo. V Ljubljani pa je padel na 28.0 mraz je bil oster tudi po celi Italiji; celo v Ankonj je snežilo. Ta četrtek se je zopet obrnilo na bolje.

Smrta kosa.

S Trsata je prišla vest, da je tam umrl dne 13. decembra č. g. Ante Štemberger. Rojen je bil v Jelšanah l. 1863. Kot duhovnik je služboval na preminogih krajih tržaške škofije. Ko je bil v Trstu kapelan pri Novem Sv. Antonu, je ustanovil Marijino družbo, ki še zdaj prospira in ki je toliko dobrega storila v treh desetletjih svojega obstoja. Štemberger je izdal takrat tudi časopis «Svetilnik». Sploh je bil rajni Ante Štemberger zelo izobražen, delaven in odločen mož. Po končani vojni je moral službo zapustiti. Bival je nekaj časa zasebno pri sorodnikih v Jelšanah, potem je prevzel župnijo Sv. Matej na Kastavščini pod Jugoslavijo. Bolezen ga je slednjič pregnala tudi od tam. Zdaj ga je Bog poklical v večnost, naj mu nakloni tudi bogato plačilo za vse, kar je dobrega storil!

Moč materinske ljubezni.

Angležinja Larwill, ki živi v Muttra v Indiji, je pred kratkim rešila življenje svojemu otroku in sebi. Larwill je šla na sprehod s svojim štiriletnim otrokom, katerega je pestunja domačinka vozila v vozičku. Naenkrat opazi gospa, da je velikanski bik, ki se je nahajal nedaleč od tam, povsili glavo ter se zagnal proti njim. Pestunja je takoj zbežala ter zlezla na bližnje drevo, gospa uvidevši, da ni druge pomoči, je stisnila otroka v naročje ter čakala. Podivjana žival je v tem pridrla ter se zaletela v otroški voziček ki je odletel v zrak kot žoga. Bik je nameril proti gospe, ta pa je v trenutku položila otroka v stran in še predno je bik dobil potreben zalet, se je zakadila proti njemu ter mu obvisela na rogovih. Bik je otresal z vso močjo, toda gospa ni popustila ter vzdržala, dokler ni vpitje pestunje niso prihiteli vaščanje, podivjanega bika ukrotili ter oprostili junaško mater.

GROZOTE NA KITAJSKEM.

Poboj in klanje v Kantonu.

Na Kitajskem je boljševiška politika izgubila moč in privlačnost. Svoj čas je kazalo, da bo Južni Kitaj potegnil z Rusi proti Angležem in Severnemu Kitaju. Toda Severni z generalom Čan-Co-Linom so zmagali. Pred kratkim pa so rdečkarji poskušali nanovo svojo srečo. V Kantonu je vladal začasno general Li-Ce-Sun. Kakor je pri kitajskih oficirjih navada, je njegov podložnik Čang-Faj-Vaj zbral nekaj več moštva in odrekel pokorščino. Ta nered so boljševiki spretno uporabili. Ker južna vlada ni hotela izvesti zemljiške reforme po predlogih boljševikov, so le-ti, porabivši ugodno priliko, vzdignili upor med kantonskim delavstvom ter se polastili vlade. Ruski poslanik Borodin je postal vojni komisar. Ta komunistična vlada je takoj razglasila, da se bodo zemljišča razdelila med delavstvo. Komunisti so hodili po mestu, razsajali in požigali. Varnostne čete evropskih vlad so se pripravile na boj, vendar do tega ni prišlo.

Kitajskim generalom ta reč ni bila po volji pa so se kaj pripravili, da spode boljševike. Li-Ce-Sun je zbral večje množine vojaštva. Začel se je boj s topovi in strojnimi puškami. Rusi so imeli na svoji strani baje okoli 20.000 mož, vendar niso mogli mesta vzdržati proti nacionalistom. Generali so zmagali in se strašno mašče-

vali nad upornim prebivalstvom. Divjali so naravnost krvoločno in pobijali ljudi v masah. Nekateri poročajo, da je poginilo 3000 ljudi, drugi cenijo še više. Požganih je bilo tudi kakih 2000 hiš.

Ubit je bil neki uradnik sovjetskega poslanstva z revolverjem v rokah. Enajst Rusov je bilo ubitih, ko so vodili naskok na policijski komisariat. Nekateri Rusi so bili ujeti in v polem ustreljeni dne 14. t. m. Med temi je bil ruski vicekonzul Hassis.

Nacionalisti so divjali proti vaskomur, kdor je bil videti kaj sumljiv. Ustrelili so n. pr. 14 deklet, ker so bile na kratko ostrizene, ker to pomeni simpatije do tujcev in tujšine.

Nemiri in poboji pa niso bili samo v Kantonu. Tudi v druga mesta se je zanesla revolucija in povsod so se spoprijemali komunisti in nacionalisti. Komunisti so zlasti zanesli svojo agitacijo na kmete, katere pridobivajo z obljubami, da bo zemlja razdeljena. Vsa ondočna pokrajina je razburkana. Tujci so se zatekli v evropske kolonije in «koncesije». Tudi mnogi bogati Kitajci iščejo zavetja pri Evropejcih. Boji so v Kantonu prenehali zato pa se nadaljujejo po deželi. Pričakuje se, da bodo slednjič nacionalisti ostali gospodarji.

Železnica iz Trsta na Reko.

«Piccolo» je zopet poklical v spomin idejo hitrejši zveze med Trstom in Reko. Zdaj meri železniška proga čez Nabrežino in Sempeter 129 km. «Piccolo» predlaga, naj se naredi železnica s Herpelj do Šapljan (32 km). Tako bi dobili progo Trst (Sv. Andrej) — Herpelje (Kozina) — Šapljan — Reka; ta proga bi merila okroglo 85 km. Za direktne vlake iz Italije na Reko bi hotel «Piccolo» še posebno progo okoli Trsta, da ne bi morali gospodje iti peš ali s tramvajem od Glavnega kolodvora k Sv. Andreju. Železnica Trst-Reka bi poživila trgovino, meni «Piccolo».

Proces v Skoplju.

V Skoplju je bil velik sodnijski proces proti macedonskim dijakom, ki so bili obtoženi protidržavne zarote. Zagovarjal jih je zagrebški advokat in državni poslanec Pavelić. Dejal je, da je krivda za nezadovoljnost Macedoncev v tem, ker se ne smejo kot posebna macedonska stranka udeleževati ustavnega življenja v državi; zato snujejo tajne stranke in zarote. Obtoženci so izjavljali, da so za združenje vseh Južnih Slovanov v eni državi, toda z avtonomijo. Obtožnica pa trdi, da so delali na to, da bi se Macedonija odtrgala od države SHS in priključila Bolgariji. Dva sta bila obsojena na 20 let, eden na 15, eden na 10, pet na 5. Oproščenih je bilo enajst. Obsojenci so vložili priziv (rekurz).

Lepa študentarija...

V Velikem Varadinu so rumunski študentje naredili škode za 60 milijonov rumunskih lejev. Pa so delali škodo tudi po drugih krajih Erdelja. Ker je bil oškodovan neki ameriški državljani je Amerika protestirala. Po vsem svetu so Judje priredili tridnevno žalovanje, ker so bile v Erdelju neke sinagoge od študentov razdejane. Ti protesti zunanega sveta so bili vladi zelo neljubi, ker se je celo grozilo, da pride razprava o narodnih manjšinah v Rumuniji pred Društvo Narodov. Na tem zgledu se vidi, koliko škode lahko povzroče svoji domovini prenapeti nacionalisti.

Nemirni lord.

Angleški lord Rotermer je začel letos veliko gonjo proti mirovnemu sklepu trianonskemu, po katerem so bili ogrski narodi rešeni mažarskega gospostva in združeni vsak s svojo narodno državo. Angleška vlada ni hotela podpreti Rotermerove akcije, drugi pa so bili odločno protivni. Videč, da v Evropi ne opravi nič, je šel Rotermer v Ameriko in znova zavrtel svojo lajno, da se morajo ogrski narodi podvreči mažarskim grofom. Dosegel pa tudi v Ameriki ne bo nič, kajti jasno je, da bi revizija trianonske pogodbe prinesla vojsko — in kdo mara za vojsko? Ali bo šel Rotermer kopat jarke in ležat v sneg na Karpate?

Prepovedani listi.

Jugoslovanska oblastva so prepovedala v svoji državi širjenje štirih laških časnikov: «Giornale d'Italia», «Popolo d'Italia», «Lavoro d'Italia», «Il Secolo». Oblastvo je utemeljilo svoj ukrep s tem, da so ti listi posebno ostro pisali proti Jugoslaviji, njeni vojski in njenemu kralju.

Ne piši prehudo.

«Corriere degli Italiani» je izhajal v Parizu ter napadal sproti fašizem in fašistovsko vlado. Nedavno je imel na čelu tiskane debelo besede: «Potrebno je, da en človek umre, da se reši domovina». Francoska vlada je videla v tem poziv na ubojstvo in je izhajanje lista prepovedala. Tako si je samo škodoval s prenapetim pozivanjem. Francoska vlada pa je s tem pokazala svojo dobro voljo, da hoče z Italijo živeti v prijaznosti in sporazumu.

Novi podmorniki.

Za Jugoslavijo so v angleskih ladjedelnicah dokončali ravnokar dva nova podmornika. Jugoslovanski mornarji so se peljali na Angleško, kjer bodo ladji prevzeli; tam se mislijo še 14 dni večjati v ravnanju s tako ladjo, okoli novega leta pa se vrnejo s podmorniki v Jugoslavijo.

Smrt v Soči.

Pod Libušnjami so našli v Soči utopljenca. Bil je 19 letni Jožef Bajc iz Kala pri Kanalu, bivajoč v Bovca. Ni še dognano ali ga je kdo drugi končal, ali se je morda sam vrgel v mrzle valove.

Ne odlašati.

Nekateri nekam dolgo odlašajo s plačilom naročnine. Opozorjamo vnovič, da se naročnina zahteva naprej. Novo leto je pred vratmi. Po novem letu bomo ustavili pošiljanje lista vsem, ki ne poravnajo pravočasno svojega računa. Celoletna naročnina je 10 lir, polletna 5 lir, tromesečna 3 lire.

V globinah morja.

Ameriški torpedolovec «Paulding» je pri vožnji po morju zadel ob neki podmornik, ki nosi naslov «S. 4». Podmornik se je začel potapljati. Notri je bilo 6 ljudi, ki so varni pred vodo, toda zmanjkalo jim bo zraka. Potapljač se je spustil v globino, da poišče potopljeno ladjo. Našel jo je v globlini 30 m. Trkal je nanjo s klavirom, pa so mu odznotraj odgovarjali. Z znaki, kakršni se rabijo za telegrafiranje, so povedali, da jim bo zmanjkalo zraka, če koj ne pride pomoč. Vsled viharnega vremena se je pomoč zakasnila, tako da bodo težko živi rešeni.

Lunačarski v Rim.

Ugiblje se, da bo za sovjetskega poslanika v Rimu namesto Kameneva prišel Lunačarski, minister prosvete.

Vlaki z orožjem.

Holandski časniki so poročali nedavno, da Francija pošilja po suhem orožje in strelivo v Jugoslavijo. Vlaki s temi rečmi odhajajo iz Strasburga preko Nemčije in Avstrije naprej v Jugoslavijo.

Začelificirje.

Vojno ministrstvo je izdalo okrožnico na zborna poveljstva, naj se armadni častniki ne udeležujejo modernih divjaških («esotico») plesov, ker se ti ne skladajo z resnobo, ki pritiče vojaškim osebam. — Ali bo zdaj tržaški «Piccolo» tudi vojnega ministra zasmešil?

Zahtevati je treba.

Neka družba za izdelovanje kinematografskih filmov v Ameriki je dala v promet film, v katerem se zasmejuje preprostost in pobožnost irskega ljudstva. Zavedni Irci so od vseh strani obmetavali dotično družbo s pismi naj umakne žalitev. Slednjič je sam kardinal Dougherty iz Filadelfije pisal ravnatelju družbe, naj ta film umakne iz prometa. Ravnatelj se je udal, priznal pa je, da ima družba škodo. Naprava filma je stala družbo okoli 5 milijonov lir. — Dva nauka imamo iz tega: 1. da kinematograf nese denar kapitalistom; 2. da se s trdno zahtevo marsikaj doseže.

Divjanje v Mehiki.

Madridski časnik «El Siglo Futuro» poroča nekatera zlodejstva mehikanskih boljševikov. Koncem oktobra je bil v ječo odgnan duhovnik Librado Arreola, kurat v Tamazuli. V ječi so mu s sekiro odsekali roke, češ da ne bo mogel več maševati. V velikih bolečinah je umrl, ko mu je otekla kri. V Keretaru sta bila zaprta dva duhovnika, ker sta na tajno izvrševala svoj duhovski poklic. «El Diario del Paso» pa javlja ta slučaj: Callesovi vojaki so ropali po mestu Ejutli. Pri tem so dobili v roke nekega duhovnika, ki se je v tem mestu skrival. Mučili so ga in potem obesili. Nato so razbijali po cerkvi, znesli cerkveno opravo na trg in zažgali.

Sv. maša za prospeh katoliškega časopisja.

Škof v Quimeru na Francoskem, msgr. Dupare, je zaukazal vsem duhovnikom svoje škofije, da daruje vsak v mescu oktobru po eno sv. mašo za katoliško časopisje in da njuno priporoče vernikom, naj katoliški tisk vsestransko podpirajo in razširjajo.

Kako je s politiko.

Italijanska politika.

Senat in poslanska zbornica sta imela v decembru nekaj sej, na katerih so bili potrjeni razni vladni ukrepi. Pozornost javnosti je vzbudila razprava o pogodbah naše države z Albanijo. Sta namreč dve pogodbi: ena je bila sklenjena v Tirani v novembru 1926. (tiranska pogodba), druga še bolj tesna pa v novembru 1927. Obe pogodbi sta bili v parlamentu ratificirani (potrjeni in odobreni).

Ker se je istočasno mnogo razpravljalo o razmerju med Italijo in Francijo, je Mussolini na ministrski seji v četrtek 15. t. m. izpregovoril obširneje o zunanji politiki v pojasnilo za javnost in kot indirektni odgovor na Briandova izvajanja v francoskem parlamentu. Mussolini je izjavil: «Poslednja dva meseca sta bila precej živahna, kar se mednarodnih dogodkov tiče. 11. novembra je bila sklenjena francosko-jugoslovanska prijateljska pogodba. Francosko-jugoslovanska pogodba je z mednarodnega stališča popolnoma korektna; način pa, kako so tolmačili to pogodbo odgovorni in neodgovorni krogi v Beogradu, je napravil gotov vtis v svetu, razen v Italiji, ki ni izgubila svoje hladne krvi in svoje discipline. Enajst dni pozneje je bila v Tirani podpisana zvezno-obrambna pogodba med Italijo in Albanijo, o kateri sem že imel priliko poročati ministrskemu svetu na prejšnji seji. Pogodbi nista v medsebojni vzročni zvezi, kakor se je zdelo nekaterim, ki so presojali dogodke zgolj s kronološkega vidika. Francosko-jugoslovanski pakt je bil 16 mesecev star in tudi italijansko-albanski se ni pripravil v času od 11. do 22. novembra! Že v uvodu v ta pakt in v poročilih, s katerima sem ga pospremil, ko sem ga predložil zbornici in senatu, sem obrazložil in naglasil strogo miroljubni značaj tega pakta, ki spravlja v sklad in urejuje potrebe in interese obeh narodov, ki živita ob istem morju».

«V zvezi s tema dvema pogodbama je prišlo spet v razpravo vprašanje odnošajev med Francijo in Italijo. Ne upoštevajoč izmišljotine, prenatrženosti in fantazije mnogih listov, ostajata dve dejstvi ki dovoljujeta upanje v razjasnitev odnošajev med obema deželama: zelo prijateljski govor ministra za zunanje zadeve Brianda in sklenitev «modus vivendi» (t. j. začasen sporazum). Jaz mislim, da je na široki podlagi zasnovana, pristrana in trajna zveza med Francijo in Italijo možna, koristna in, dodal bi, potrebna. Vendar pa se ta zveza, če hoče biti trdna, ne sme naslanjati na zgolj književne ali zgolj čustvene motive, marveč na odstranitev vseh onih točk, kjer se obe državi nekako drgneta med seboj. Normalna diplomatska zastopstva se bodo v najbližji bodočnosti lotila teh problemov, ki niso niti težki niti nerešljivi, marveč samo delikatni, kakor so sicer vsi problemi, ki se nanašajo na življenje in odnose med narodi. Ko bodo diplomacije dovršile svoje pripravljalsko in potrebno delo, bo logično sledil sestanek med odgovornima ministroma, katera v kratkem času enega razgovora ne bosta morala šele iskati v naglici sporazum, marveč ga bosta samo svečano potrdila».

«Dogodki poslednjih tednov so pokazali, da ne vleče Italije za seboj nobena druga država, ko so v igri njeni življenjski interesi in da Italija ne bo izhodišče iniciativ, ki bi zamogle kakorkoli motiti svetovni mir».

Druge zadeve.

V svojem govoru se je Mussolini dotaknil tudi notranjih zadev in sicer brezposelnosti in pa konfinacij. O teh rečeh je izjavil:

«Dočim je bilo v mesecih oktobru in novembru opaziti splošno boljšanje italijanskega narodnega gospodarstva, je fašistovska vlada storila ukrepe, ki zamo- rejo ublažiti pojav brezposelnosti. V parlamentu se bo primerno in obširno dokazal napor, ki ga je izvršila fašistovska vlada v vsaki posamezni pokrajini v

svrhu odločnega pobiranja brezposelnosti. Drugi ukrepi, ki se pripravljajo, oziroma že izvajajo, upravičujejo upanje, da bo brezposelnost, ki ni nikoli zadobila nevarnega obsega, začela v najbližjem času padati».

«Ker je narod popolnoma miren in ne morejo ostanki protifašizma očividno na prav noben način škodovati, sem mislil, da bi režim lahko dal nov dokaz svoje moči s tem, da se pokaže velikodušnega do svojih nasprotnikov, ki so se izkazali vredne takšne velikodušnosti. V prihodnjih dneh bo izpuščenih na svobodo 250 konfinirancev izmed onih približno 600, ki se še nahajajo na otokih. Odredil sem tudi, da se morajo tekom tekočega meseca izpustiti pogojno na svobodo vsi oni, ki so bili obdolženi radi žaljenja prvega ministra. Število teh je malenkostno, odkar je stopil zakon v veljavo, torej od 1. 1925. dalje. Ti ukrepi morajo pokazati svetu, da se fašistovska revolucija, zav- dajoča se svoje bodočnosti, brani s svojimi zakoni in s svojim duhom, a ne divja proti svojim nasprotnikom, kakor se to morda dogaja drugod».

Kriza inteligence.

V Edinosti 11. dec. je objavil «Emmyn» članek s takim naslovom. Navajamo: «Današnja doba nima več onega, kar je določilo naše dede. Vestnost, vztrajnost in vera in čut dolžnosti do izpolnjevanja in raziskovanja vsega, kar se vrši okoli nas. Mi se zrcalimo v dobi sporta, zabave, materijalizma in nezmislne veseljačenja». «Še nikoli tako kot sedaj vidimo, se ni od dne do dne množil intelektualni proletarijat in sicer pogostoma zelo slab proletarijat». «One poglobitve, ki je neobhodno potrebna za delo, ni več. Današnja mladina zna samo to, kar potrebuje za izpite, a o samoisobrazbi ni govora». «Govorimo danes z bodočimi intelektualnimi delavci. Kaj ve in zna? Bore malo! Bele vrane so oni, ki med seboj debatirajo o književnosti, znanosti ali pa tudi o lastni stroki, a še redkejši so oni, ki so izpopolnjujejo v svoji stroki, ako se sploh pripravljajo za kakšno stroko. O sportu, o Tom Mixu in drugih zna vse na izust in pozna njihovo življenje in ve tudi, koliko zasluži. A o Goetheju, Presernu, Danteju, Cankarju in drugih možeh znanosti, umetnosti in dela, ve malo ali pa nič. O modernem napredku nima pojma, niti ne razume gospodarske in politične borbe narodov. Kvečjemu bo sposobna presojati nogometne in boksarske tekme».

Tako je presodil sodobno dijaštvo g. Emmyn. V kolikor je konstatiral dekadenco in nje pojave, mu pritrjujemo. Res je tudi to, da je deloma tega propada krivo dejstvo, da krepkejši in zmognejši kmečki fantje ne morejo študirati, ker manjka sredstev, namesto njih po se valjajo po klopih puhli in z opičjo vzgojo izkvarjeni mestni otročajnarji, ki nikoli ne postanejo v bistvu inteligentni, ampak le «fini», «elegantni» in seveda «galantni» poprečniki ali celo brusi.

V svoji kritiki je g. Emmyn kar tje- vendan obsodil učno snov, češ da je zastarela in nepraktična. To obsodbo je g. Emmyn kar nesmiselno pobral iz kupa že zastarelih kritik in jo spet serviral bralcem Edinosti. Kar se lenim toži študirati, to proglašajo za zastarelo, moderno in praktično pa je boks in Tom Mix.

V zaključku članka je g. Emmyn zapisal: «Pokažimo življenje takšno kot je in potem bo mladina drugače mislila in delala...» Saj liberalizem od pamtveka že proglašajo, da bo pokazal življenje «tako kot je». Že v paradižu je hudič obljubil to reč, pa je žalostno zaveznil s svojim razodetjem. Tudi edinjaštvo ne bo nič drugega pokazalo ko svojo lastno nemoč. Zato je prazen tudi zaključni up g. Emmyna: «...in potem bo mladina drugače mislila in delala in ni je bomo vodili na potu». Nič ne bo delala in nič ne boste vodili. Edinjaštvo nima ne sredstev ne spoznanja, ne volje, da bi reševalo tako težke in globoke probleme.

Sadovi liberalstva.

Prejeli smo dopis, ki slika razdejanje, povzročeno po liberalni vzgoji. Ker je bilo na več krajih kaj takega, ne bomo kraja navedli, marsikje bodo sumili, da je o njih.

V kmečki občini je bil župan domačin. Med magnate je silil, Edinost mu je bila sveto pismo. Verske dolžnosti je zane- marjal, duhovnika zaničeval. Zgodilo se je pred leti, da je šel duhovnik proč, namestnika pa ni bilo. Pravim kristjanom je bilo žal, edinjaškim liberaluhom pa deveta briga. Menili so tako: «Zdaj so moderni časi in doba napredka, za naprednega človeka ni treba ne duhovnikov ne zakramentov, ne cerkva in maš in kar je takega». Tako so govorili in razkladali. Pa so sklenili v dejanju po teh nazorih ravnati.

Nekje so predlagali, naj «komun» proda cerkvene klopi, češ komun jih je kupil, komunske so, prodajmo in zapijmo!

Na drugem kraju so predlagali, naj komun proda farovž. Kupiti je sklenil gostilničar, ki mu pri lastni hiši manjka igrišče za balincanje.

Spet v drugem kraju so vzeli duhovniku pol farovža za nastanitev moštva.

Neki edinjaški župan je farovž spremenil kar lepo v občinsko hišo. Ko je hotela škofija poslati v tisti kraj zopet duhovnika, ni ta imel stanovanja pa ni mogel priti; škof ga je nastavil drugje, fara z edinjaškim župnanom pa je ostala še nadalje brez duhovnika.

Še huje so govorili: da je treba cerkev podreti, zvonove prodati, noge izpodklesiti možem, ki nasprotno mislijo.

Liberalni župan je bil radodaren s plesnimi dovolitvami. Sam je rad plesal. Mladina je podivjala. Fantje, ki so bili svoječasno v Marijini družbi, zdaj dudajo po plesiščih.

Edinjaški župan je dal nadlegovati in pretepati domače ljudi.

Bil je vsmogočen, toda na občinske račune se ni razumel. Misli je, da bo s prilizovanjem postal podežtat, pa ga je upanje prevarilo. Prišel je drugi in jel račune urejevati. V občino je prišlo več reda kakor ga je bilo pod naprednim liberal-edinjaškim županom.

Še ena debela: pri zasedbi farovža je neki liberalni župan uničil stari arhiv župnije (stare spise in knjige, ki pričajo zgodovino domače fare in ljudstva). Ta je bil res napreden kot škorenj!

Socialni vestnik.

Lastni dom. Proti prevelikemu izseljevanju v mesta se bori na izviren način v Nemčiji društvo «Prijateljska zveza» (Gemeinschaft der Freunde). Ustanovljeno je bilo l. 1925. v. Wüstenrotu na Vitemberskem. Namen društva je pomagati članom, da pridejo poceni do lastnega doma. Društvo navaja mlade člane k treznemu življenju in varčevanju. Tako mladim ljudem preostaja nekaj denarja od zaslužkov in zavezani so, da ga vlagajo v društvo na 2% obresti. Kdor je sklenil privarčevati si lastno hišo vredno n. pr. 30 tisoč lir, mora vsako leto vložiti 600 lir, ali mesečno 50 lir. V dobi od 8. do 21. leta članstva pride on do svoje hiše. V 21. letih je gotovo hišni posestnik, če pa hoče biti pred 21. letom članstva dobi po možnosti iz društvenih kapitalov kredit po 4%, da more zidati. Kdor hoče večjo hišo, mora plačevati več. Kdor bi želel že pred 8. letom članstva priti na vrsto za kredit, mora plačevati letno več ko 2% hišne vrednosti. Najkrajša doba čakanja je 4 leta, najdaljša 21 let. Možnost dobiti kredit je odvisna od tega, če društvu pristopa vedno dovolj novih udov, katerih vloge omogočijo izplačilo posojil. — Lahko si pa kdo zagotovi svoj dom še pred 4. leti, ako vplača izredne svote naenkrat, n. pr. če mladenič svojo doto vso hkrati vloži. Društvo, ustanovljeno l. 1925. je dosedaj že 1920 članov oskrbelo z lastno hišo. — Ko član pride na vrsto za kredit, ne dobi denarja v roke, da ga ne bi drugače porabil. Poiskati mora prostor

za hišo sam ter se pogoditi s stavbenikom. Ko je stavba dovršena, jo društvo oceni in prispeva k plačilu stroškov 84% kot posojilo, ki ga je treba vračati letno 2% in obresti 4%. Kdor je v daljši dobi vse privarčeval sam, tisti kajpak ne dobi posojila, ampak vrnjeno lastno vlogo. — Društvo je dozdaj izplačalo že 31 milijonov zlatih mark. — Prednost tega načina je, da so za posojilo, ki ga še rabiš za novo hišo, obresti tako skrajno nizke (4%), da ne moreš takih nikjer drugod dobiti. Društvo izvaja pri tem blagodejen pritisk na občno obrestno mero v deželi.

Koroški dijaki.

To jesen nam je prišla v roke lična knjižica, na nje naslovni strani slika Gospe Svete, slavne božje poti koroške dežele. Naslov knjižice je «Dijaki narodu». Koroški slovenski dijaki so imeli ob velikih počitnicah svoje zborovanje v Pliberku od 7. do 10. avgusta. O tem zboru poroča knjižica na 48 straneh. Iz nje povzamemo, da je bilo v preteklem šolskem letu na Dunaju 8 slovenskih akademikov iz avstrijskega Korotana; združeni so v poseben klub. Na gimnaziji v Celovcu študiralo je 51 slovenskih dijakov, ki imajo dve uri na teden tudi pouk slovenščine. Le na učiteljskem ni bilo slovenskih dijakov. Namerava pa se osnovati poseben «Slovenski dijaški dom» v Celovcu, da bodo prihodnji učiteljski imeli svojo streho in krščansko oskrbo. Dijaška zveza zelo pospešuje počitniško potovanje po lepi koroški deželi, da pridejo dijaki v stik z narodom in spoznajo njegovo mišljenje in njegove potrebe. Knjižica vsebuje dva daljša temeljita referata. Prvi je od Zwitterja «Osnutek za program koroške slovenske stranke». Program je politični, kulturni in gospodarski; govori tudi o socialni zaščiti in posebej o poselskem pravljanju, ki je na Koroškem bolj občutno ko pri nas. Joško Hutter je podal «Misli o našem prosvetnem programu»: dijaštvo mora v Krekovem duhu iti med narod, prosvetno delo mora biti krščansko. Temu sledi referat dr. Rajka Ložarja o «Novejši slovenski literaturi». Dijaškega zbora v Pliberku sta se udeležila tudi oba deželna poslanca dr. Fran Petek in Ivan Starc. Ta slednji je imel na dijaške prelep nagovor, ki je natisnjen na uvodnem mestu knjižice.

Drago nam je, da moremo o slovenskih dijakih s Koroške zapisati pohvalno besedo: umeli so čas in našli pravo pot. Naj bi uspešno nadaljevali v ti smeri.

ZANIMIVOSTI.

„Razpotnik“.

Še severno od St. Vida na Koroškem, kjer dandanes nikdo več slovensko ne govori, se imenuje neki kmet «Razpotnik» in kraj v bližini, kjer se pota cepijo «Razpotje». Živ dokaz, da je bila nekoč vsa Koroška slovenska. Zdaj jim pa še južno od Celovca ne privoščijo življenja. Nemška nanasitnost tišči vedno bolj proti jugu.

Čuden dogodek.

Pivovarnar Ignatz v Berlinu, 51 let star, se je hotel poročiti. Dal je oglas v časopise in je dobil nešteto ponudb. Od vseh se mu je najbolj dopadla slika 36 letne vdove, izredne lepote. Začel je dopisovati z njo. Ker se je tudi njeno življensko naziranje popolnoma krilo z njegovim, se je smatral za najsrečnejšega človeka na svetu in je odpotoval v Heidelberg da se z lepo vdovo tudi osebno seznani. Ko je na določenem kraju tako lepo čakal, je planila majhna čokata in zavaljena oseba nanj, pa še očala je imela. «Tvoja Gertruda sem», je kriknila. Ko se je je hotel otresti, ga je s solzami v očeh prosila, naj je ne zavrže, ker ga tako zelo ljubi. Slika, ki mu jo je poslala, je bila slika romunske kraljice. Gospod Ignatz se pa ni mogel odločiti za Gertrudo in je revico še tožil za povrnitev potnih stroškov.

O sladka noč božična ti, presrečna si nad vse noči!

Našim čitateljem, naročnikom, sotrudnikom in podpornikom želimo vesele praznike v svetem zadovoljstvu in vseogrevajoči Ljubezni!

Uredništvo in uprava.

Razsvetli se, Jeruzalem!

Tema pokriva zemljo in mrak ljudstva.....

V temni noči se je rodil Odrešenik. Temna je bila noč narodov, človeštva duševni mrak. Daleč proč od Boga so zašli narodi starega veka. Otemnelo jim je spoznanje, oslabela volja. Za verskim propadom je šel umstveni propad, za tem je prišel npravstveni propad, dokler ni družabni polom zaključil obupne te poti navzdol. Z grozo so gledali najboljši možje narodov to usodno pot, a zastoj so dvigali svarilni glas....

«Tisti čas je prišlo povelje od cesarja, Avgusta, da naj se popiše ves svet».

Statistika! Rešilna bilka propadajočega človeštva. Popisati vso bedo, vso neskončno zapuščenost usuznjenih narodov in ljudstev. Popisati.... In še to za davčne namene. Popisati, da bi se samodržec v Rimu veličal s tisoči in milijoni podložnih, ki nimajo več svoje volje, ne človeškega dostojanstva.

Temna je bila noč in hladna. «In pastirji so čuli pod milim nebom v listem kraju in bili na nočnih strazah pri svoji čedi». V to noč pride poslanec iz neba. Svetloba ga obdaja, vsa nadzemeljska. Zavzeti slušajo pastirji novo sporočilo, veliko besedo, na katero je čakalo izvoljeno ljudstvo že tisočletja s hrepenejem:

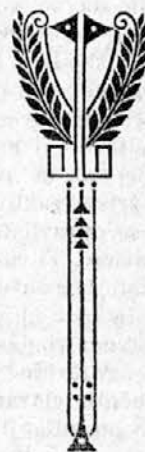
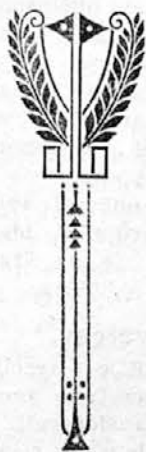
Danes vam je rojen Zveličar.

Novo sporočilo — mejnik v zgodovini človeštva. Šele zdaj pride pravi Avgust-Vzvišeni, da popiše ves svet v knjigo večnega življenja. On ne bo štel sužnje: vsi postanejo otroci Boga Očeta, člani ene družine, dediči netrohliivega bogastva, svobodno plemstvo nadzemeljske države.

Temna je noč narodov in človeštva mrak tudi v naši dobi. Ali naj zopet vse propade? Iz Betlehema se va «Luč, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet», ako se sam ne obrača od nje.

In čeravno drugi svet bolj ljubi temo kakor luč, ker so slaba njegova dela: tistim, ki so blage volje, sveti luč od Betlehema na življenja pot. Jasna je ta pot in čeprav težavna, je vesela, ker vodi v domovino svobode, življenja večnega, sreče nadzemeljske. Po ti poti Cerkev Kristusova spreva otroke božje skozi dolino solz. Komu bolj kakor Cerkev, Novemu Jeruzalemu, velja v teh svetih dneh navdušeni spev Izaije:

«Vstani, razsvetli se, Jeruzalem, zakaj prišla je tvoja luč in slava Gospodova je izšla nad teboj. Zakaj glej, tema pokriva zemljo in mrak ljudstva, nad teboj pa se bo prikazal Gospod, in njegova slava se bo v tebi videla, in narodi bodo hodili v tvoji svetlobi in kralji v blesku tvoje vzhoda».



Franjo Neubauer:

Detetu - Kralju.

Mi pa prihajamo in si naslajamo verno srcé in čuteče, ki nam prepolno je sreče. Svet ne pozna te, nič mu ni zate, sred zapuščenega hleva rojenega. Nam pa odkriva vera Te živa! Tebi se klanjamo, svetu oznanjamo, v Svoji da revi Sin si — Kraljevi!

Giovanni Papini:

Pastirji.

Za živalmi časte Jezusa njih čuvarji. Tudi če bi jim angel ne bil oznanil velikega rojstva, bi bili prihiteli v hlev gledat sina tujke.

Pastirji žive skoro vedno osamljeni in daleč narazen. Nič ne vedo o daljnem svetu in o pozemeljskih praznikih. Naj se pripeti karkoli že v njih bližini, tudi kaj malenkostnega, jih zgane. Čuvali so črede v dolgi decemberski noči, ko jih je razburila svetloba in angelo besede.

In komaj so opazili pri slabi svetlobi v hlevu lepo mlado ženo, ki je molče občudovala sinčka, in videli otročička, ki je zdajpazdaj odprl očke; to nežno, rdeče meso, ta ustecca, ki še niso ničesar zavžila; in omečilo se jim je srce. Rojstvo, rojstvo človeka, duša, ki se je združila s telesom in prišla trpet z drugimi dušami vred, je vselej tako bridke čudež, da mora ganiti tudi preproste

ljudi, ki ga ne umejo. In ta novorojenec za one gledavce ni bil neznanec, otrok kakor vsi drugi, temveč tisti, ki ga je narod tisoč in tisoč let pričakoval.

Pastirji so darovali ono malo, kar so imeli, ono malo, ki je vendar veliko, če se da z ljubnijo; prinesli so bele darove pastirske: mleko, sir, volno, jagnje. Tudi danes po gorah, kjer se dobe še zadnji sledovi izumirajoče gostoljubnosti in bratovstva, prihite, brž ko katera žena porodi, tje sestre, gospodinje in hčere pastirjev. In nobena ne pride prazna: ta ima dve še gorki jajci, ona steklenico svežega, pravkar umolzenega mleka, druga kos sira, ki mu je prej odkrutila skorjo, druga spel kokoš za juho porodnici. Novo bitje se je rodilo na svetu in je prvič zajokalo: sosedje prinašajo materi darove, kakor da jo hočejo potolažiti.

Pastirji so bili v starih časih ubožni in niso prezirali ubožnih, bili so preprosti kot otroci in so radi gledali otroke. Rodili so se med ljudstvom, ki je izhajalo od pastirja z dežele Ur (Abrahama), odrešil jih je pastir z dežele Madian (Mojzes). Pastirja sta bila njih prva kralja Savel in David — prej pastirja čred ko pastirja rodov. A betlehemijski pastirji, «trdosrčnemu svetu nepoznani», niso bili ošabni. Siromak se je rodil med njimi in oni so ga gledali z ljubeznijo in so mu dajali z ljubeznijo to ubogo bogastvo. Vedeli so, da bo ta otrok, — ki se je rodil v revščini, preprost, v preprostosti, iz ljudstva med ljudstvom, — odkupil ponižne, te ljudi «dobre volje», nad katere je angel priklical mir.

Križ pod sovjetsko zvezdo.

Sledeči sestavek je objavil svoječasno francoski škof d'Herbigny. V njem je dobro podana boljševiška miselnost na eni strani in globoko krščansko mišljenje ruskega pravoslavja na drugi strani.

Ko sem prišel v nedeljo dne 4. oktobra 1925. v Moskvo, sem zagledal velikanske bele plakate, ki so naznanjali, da bo ljudski komisar (minister) za prosveto, Lunačarskij, imel v torek 6. oktobra predavanje proti veri. Metropolit (nadškof krščanske pravoslavne cerkve) Aleksander Védenski je razglasil, da mu bo stopil nasproti. Vera in nevera naj se torej borita pred moskovskim občinstvom v velikanskem gledališču, ki obseže 6000 sedežev.

Ni bilo lahko priti noter. Vstopnica je bila draga, — pol zlatega rublja, to je osem lir — a vendar so bili vsi sedeži že razprodani. Predavanje je bilo določeno za osmo uro. Že ob sedmi je števil-

na množica zapolnila vse dohode h gledališču, ovrla promet cestne železnice in le s težavo so jo stražniki na konjih potisnili nazaj. Potrpežljivo so stale stotine ljudi v snegu in dežju in se polagoma spet pritiskale proti ozkemu, po vojaštvu zatratnemu vходу gledališča. Preprosti ljudje, naobraženci, propadli plemenitaši — vsi so koprneli slišati, kaj bodo povedali za vero in kaj proti veri. Ali ni ta strastna udeležba globoko znamenje, da se je v slovanski duši ohranila globoka vernost, ki je živa celo tedaj ko se zdi, da je duša najbolj daleč od Boga?

Proti osmi in pol se mi je posrečilo, da sem se preril v dvorano. Spremljala sta me dva pravoslavna škofa. Ko «tovariš gledališki ravnatelj» zazvê, da je navzoč francoski profesor, me brž povabi, naj pridem s škofoma na oder. Dobimo sedeže v prvi vrsti, takoj za predsedstvom. Ves drugi prostor velike-

ga odra so zasedle skupine mladeničev, ki so najbrže «komsomolci», (to je: člani Društva komunistične mladine), potem uradnice in studentke v rdečih oblekah, delavci in vojaki. Na izvrstnem prostoru smo, da lahko opazujemo vse točke dvorane, vsak gib poslušavcev. Vse je zasedeno! Prostor za godbo, sedeži v dvorani, stojišča, loža, galerije, vse je nabito polno. Občinstvo je mirno, govore posluša ko zamaknjeno. Nanj lije bogata luč, ki se leskeče v pozlačenih okraskih lož. Dvorana je zakurjena. Skoraj vsi poslušavci so v delavskih jopičih ali meščanskih oblekah, le redko vidiš izrezano obleko, pač radi proslule moskovske pljučnice. Kaditi je prepovedano, in nihče ne bi si upal prekršiti zapovedi sovjeta, pa naj bo ruska strast za vedno gorečo svaščico še tako močna.

Med dolgim zborovanjem stoji ob predsedniški mizi par vitkih, elegantnih mladeničev, ki čakajo na predsednikove ukaze. Predsednik je delavec, kakih petindvajset let star, živahno mu zro oči iz obraza, ki je s pegami posut. Kratki, sivi delovni jopič, ki ga drži vkup ozek usnjat pas, je moral že dolgo služiti, a je opran in čist. Vsi obrazi in roke so snažni, nikjer ne zapaziš nemarnosti. Le tovariš Lunačarski se nosi zavaljano, kakor da bi s svojo posvalkano nemarnostjo hotel pridobiti ljudstvo. Govori z rokami v žepu; kratki jopič je zvaljan, kravata stoji po strani, ovratnik je umazan. Ali ni pri tem nekaj komedije?

Lunačarski govori.

Lunačarski vstopi okoli devete ure. Viharno mu ploskajo, tri četrtine poslušavcev se dvignejo, vzkliki trajajo dolgo. Drugi, dober tisoč ljudi, obsedijo in molčijo. Mnogo pravoslavnih duhovnov v dolgih svečeniških suknjah s križem na prsih je prišlo, in navzočih je tudi več škofov, da dajo branilcu krščanske vere pogum. V resnici je čuden prizor; in jaz, katoliški duhoven, se posebej še čudim, kako sam tu. Večji del gledavcev ne pozna duhovniškega ovratnika in talarja, ki ga nosim. Le Lunačarskij vrže dolg presenečen pogled na katoliškega obritega duhovnika, ki sedi tu zraven dolgoobračega ruskega metropolita.

Predsednik podeli kar brez uvoda besedo «tovarišu komisarju». Njegov govor je dolg. Skozi eno uro in petdeset minut «dokazuje» Lunačarski, sprehajaje se gor in dol po vsem odru, z očetovskim glasom in kramljaje, da je vera ničvredna in da je materijalizem edina resnica. Nočem držati s to ali ono stranko, ne, pravičen sem in trdim, da je bil njegov govor žalostno prazen in puhel. Pravijo, da je mož mnogo čital, da govori razne jezike in tuji diplomati ga držijo za duhovitega pripovedovalca. Toda ta obramba materijalizma, ki jo je brez dvoma že mnogo kratov ponavljal, še njega samega ni ogrela. Ni zgrabil

občinstva, ostalo je mrzlo. Na dolgo in široko je polagoma odlajnal svojo nalogo. V glavnem je povedal sledeče:

«Kako je nastala vera? V davni se je iz živali razvil človek. Ta pračlovek si ni znal razlagati naravnih pojavov, ki so ga obdajali: solnca, zvezd, dežja, groma in strele in drugih. Bal se jih je in je mislil, da so v njih skrite tajne moči, duhovi, ki človeku lahko koristijo ali pa mu škodijo. Iz strahu in domišljije je pračlovek napravil prve bogove: solnce, drevesa, cvetice, pa tudi druge ljudi. Da bi si pridobil naklonjenost duhov, ki se jih je bal, je pračlovek začel doprinasati žrtve, zaklinjavati, prositi. Ta opravila so opravljali čarovniki, predhodniki duhovnov. Ti čarovniki so se seveda prilizovali bogatašem, mogočnikom in kraljem in so z njimi držali. Dokler je nad ljudstvom vladalo več glavarjev, je ljudstvo častilo več bogov. Ko je eden bolj mogočnih glavarjev vse druge potlačil in se povzdignil v edinega in vrhovnega carja: — so ljudje začeli verovati tudi v enega samega nebeskega carja na nebu. Tako je nastala krščanska vera: v nebesih je mogočen car, obdan od angelov in svetnikov svojih uradnikov, plemenitajev in kapitalistov. Buržoazija, ki je bila spočetka Bogu sovražna, je postala njegov zaveznik kot služabnica «gospoda boga kapitala». Krščanska duhovščina hoče držati ljudi v nevednosti, da bi ubogo ljudstvo v upanju na nebesa pozabilo na krivice, ki jih dela kapitalizem. Toda zdaj je konec vere, konec cerkve: car je padel, kapitalizem je padel, z njima je padel i Bog; s kapitalisti in plemenitaji so zginili tudi angeli in svetniki. Vera nima več zmisla — na njeno mesto je stopilo delo, ki nam daje napredek, in življenje».

V tej smeri se je vlekel govor brez konca in občinstvo, ki je te reči že mnogokrat slišalo, je ostalo mrzlo ko led. Nič pritrjevanja, nič ploskanja med govorom. Enkrat samkrat gre smehljaj po dvorani. Na koncu ploskajo, zdi se da bolj iz navade kot iz navdušenja.

Predsednik predlaga, da se zborovanje zaključi, ker traja že dve uri. Toda občinstvo noče. Metropolit Aleksander Védenski začne govoriti in si že s prvimi besedami priklene poslušavce. Težko vzdusje se olajša, duhoviti govornik zbuja svež smeh po dvorani. Potem v velikih črtah oriše govor «tovariša Iliona Vasiljeviča» (Lunačarskega); vljudno in brez namere, da bi napadal, vpraša, kako je mogoče, da bi diktatura proletarijata spremenila znanost, da bi na mesto «buržoazne resnice» postavila «sovjetsko resnico». Saj vendar noben sovjat ne more iznajti nove «sovjetske» računice, ki bi dokazala, da 2×2 ni 4. Resnica torej ostane, se ne spreminja, tudi v socialnih in državnih revolucijah ne. Če je torej resnica stalna in nespremenljiva — zakaj naj bi se vera, najvišja resnica, mogla spremeniti in celo uničiti radi politične revolucije? Da, pravda o Bogu in veri je. Te pravde pa ni mogoče voditi z močjo in številom bajonetov, ampak le z resnico.

Pod temi preprostimi, jasnimi dokazi se je rušil in razpadal Lunačarskijev govor kakor otročja hišica. Metropolit je govoril jasno in neprisiljeno. Njegova visoka postava se lahko giblje v črni svečeniški halji; na prsih se blesti beli škofovski križ in ščit. Komaj 36 let stari škof govori mirno, s krepkim glasom, se nič ne kreta, beseda mu je jasna, preprosta, a prepričevalna in se vedno bolj oživlja ter se na koncu povzdigne v mogočno in navdušujočo veroizpoved. Mnogi zica je brz stala pod silnim čarom govornika.

Človek ni žival.

Kako čuden je ta prizor, ko škof brezverno množico s samo besedo obvlada in ji z močjo svojih dokazov šestkrat izsili mogočno ploskanje, ko nastopa za Boga, za božanstvo Jezusa Kristusa in za vero! Proti zaničljivim trditvam Lunačarskega, češ da je vera nastala iz strahu pračloveka, je postavil metropolit vprašanje: «Kaj pravijo največji sodobni znanstveniki o človeški duši? Ali je človek samo telo in tvar, kakor žival — ali je človek telo in duša? Pred strmečim občinstvom je metropolit navedel pričevanja najmodernejših učenjakov, ruskih in inozemskih, modroslovcev, biologov, kemikov, dušeslovcev, ki soglasno dokazujejo, da človeška duša biva, da človek ni le tvarno bitje, da ni le lepa žival. Človeška duša biva, je samostojna, misleča in delujoča sila, ki je sposobna hoteti in ljubiti.

Z dušo se človek dviga nad žival — v svet duha. Duša je, spoznava samo sebe, spoznava stvari, le duša zamore spoznavati resnico in zbirati znanje o spoznavnih stvarih!

Duša hrepeni k Bogu.

Kdo je početnik sveta in duše? Tako se vprašuje duša. In mora, mora priznati, da jo je Bog ustvaril, Bog, večno počelo, vsega, kar biva, čisti duh, ki obsega vso resničnost in vse življenje. K Bogu nujno in nehoti stremlje duša, da se mu zahvaljuje, ga moli: to je njena dolžnost — in to je vera!

Delavci, vojaki, studentje ploskajo z istim ognjem navdušenja ko duhovniki. Dve mladi gospodični, ki sta govor stenografično zapisovali, sta nehali pisati, da laže prisluškujeta govoru. Lunačarski zgoraj na odru požiru do vratu dolg svinčnik; dozda se je zdelo, da ga kadi; s pol smehljajem zgubljeno strmi v praznino, medtem ko od vseh strani, s sedežev, lož, galerij dežuje toča belih listkov na predsedniško mizo. (Taka je navada na ruskih shodih: kdor želi kaj vprašati, napiše svojo željo na listek in ga vrže predsedniku). Eni želijo, naj ugasnejo žarke luči nad škofovo glavo, da bo mogoče jasno videti govornikov obraz. Predsednik, tajniki in reditelji urno zbirajo in prebirajo listke, ki se kopičijo na mizi. Slednjič ugasnejo luči in metropolit nadaljuje:

Vera, o kateri govorim, ni domneva, ni abstrakten zaključek kakenga učenjaškega modroslovnega sestava. Ne! Jezus Kristus

nudi dušam živ vzor. Bog, početnik duš, in najvišji duh, ljubi duše in hoče ljudem blizu. On je privzel človeško dušo. Meso je postal, človek — in je ostal Bog.

Ognjevit v besedah vere in ljubezni govori metropolit o Jezusu Kristusu, njegovem božjem značaju in kako je služil in služil ljudem. Ta propoved na tem odru, v tem teatru, pred tem občinstvom, sredi rdeče Moskve v letu 1925. — kakšno presenečenje! Poslušavci, se zdi, čutijo simpatije. Lunačarskijev svinčnik je ves posrkan in kaže samo še skrajno konico med njegovimi stisnjenimi ustnicami.

Potem ko je govornik pokazal, koliko je delo Kristusovo podvignilo blagor delavcev in siromakov, je na kratko strnil svoje dokaze.

Tri vrste brezvercev.

Tovariš ljudski komisar je z veseljem izjavil, da je s padcem carizma zmagal ateizem. Toda treba je razločevati tri vrste Rusov, ki ne obiskujejo več cerkve. Nekateri redki so učeni ljudje, kakor tovariš Anatol Vasiljevič (Lunačarskij), in pokazal sem, da se njih brezverstvo prav nič ne sklada z znanostjo. V drugo večjo skupino spadajo tisti, ki sami niso studirali, ki pa pravijo, da je tovariš Anatol Vasiljevič načitan mož in, ker je on brezbožen, da se lahko tudi oni tega držijo. Slednjič pa jih je zelo mnogo, ki ne hodijo v cerkev iz strahu: to delajo, da lahko živijo in preživljajo svoje družine; to so uradniki, ki se bojijo, da bi zgubili službo, če bi zahajali v cerkev. Ali se opravičeno boje ali ne, ne vem, toda bojijo se; to niso brezverci ampak kristjani, ki...

Naslednje besede utonejo v strahovitem hrušču. Tisoči ploskajo, drugi tisoči razjarjeno vpijejo. Z odra, iz dvorane, lož in galerij donijo burni, jezni glasovi in zahtevajo, naj govornik umakne besedo. «Vi nas sramotite! Prekličite! Prekličite! Vi zlorabljate svobodo, ki smo jo vam dovolil! Ven z njim! Konec! Zapodite ga!»

Od desne strani odra plane velikan — orjaška pleča ima — in burno maha z rokami in tuli v hrbet vitkemu škofu, ki mirno, hladno gleda v dvorano in čaka, da se poleže peklenski hrup. Predsednik neprestano vihti svoj zvonec, beli listki padajo kakor gost sneg okoli njega. Lunačarskij grize na koncu dolgega svinčnika in obrača proti govorniku konico svinčnika, ki ga drži le še z zobmi. Eden izmed škofov na moji desni je prebledel in me je zgrabil za roko: «Mislil, to ni bilo modro. Izziva jih». Po več minutah se hrup pomiri. Predsednik, ki so ga pozvali, naj da metropolita aretirati, se upre: «Slišali ste protigovor. Razgovor je prost...»

Brezverstvo je laž - Kristus je resnica.

Metropolit spet povzame besedo. Orjak skoči predenj in mu pomoli polo papirja, počekano s psovkami. Govornik jo pogleda, mirno raztrže, raztrese koščke okoli sebe ter z rastočo močjo nadaljuje:

Vaš nauk o materijalizmu je laž, tako pravi človeška pamet, to dokazuje veda. Materijalizem je nazadnjaški, ker tají dušo, duševni napredek, zapira človeku pogled v večne pokajine duha, zanika dobro, povzdiguje najgršo sebičnost in ponižuje človeka v žival. Materijalizem zapira človeka v prostor, med rojstvom opice in jamo polno črvov. Zato je lažljiv, škodljiv in grd.

Kristjan pa, ko moli Očeta v nebesih, mora ljubiti vse njegove otroke na zemlji. Namesto v sebičnosti se njegov duh razširi v vesoljnost božje ljubezni. Kristjan noče svetniških podob uničiti, pač pa hoče, da bi se ves svet obljudil s svetniki, s požrtvovalnimi, ki so prevzeti ljubezni do Boga in bližnjega. V isti čas pa se pripravlja — namesto da bi končal v groba sredi črvov — na večni svet, spoštuje in ljubi vsakega teh ljudi, ki jih bo spet srečal v večnosti in v katerih vidi nesmrtno podobo skupnega Očeta in njegovega Sina, prijatelja vseh ljudi, ki je nizek pred vsemi, sam reven, sam delavec.

In metropolit zaključi govor z močnim glasom, z vsemi močmi. V njegovih besedah zatrepeta silno notranje ganotje, ko proslavlja vero in ljubezen, to živo, vrhovno resnico, «ki ni le poezija in še manj živčna bolezen».

«Krščanska vera je resnica in lepota, ona pravi človeštvu, kaj je Bog, pa tudi kaj je človek in človeška družba. Od večnega Boga sprejema do konca vseh časov plodonosno načelo napredka in radosti».

Poslušavci so globoko pretreseni. «Mi nimamo nikogar, ki bi tako govoril ko ta škof», pravi v rdeče oblečena žena za menoj. Ploskanje grmi, celo z odra. Večji del poslušavcev je vstal. Mnogi, ki so ob vstopu v dvorano mislili, da so brezverci, vztrepečejo v cellem svojem slovanskem čustvovanju in se spet čutijo kristjane. Že je blizu polnoči, ko Védenski, pokrit s potom, sede, Lunačarskij naslanja glavo na stolico, noge je stegnil daleč nazaj in kadi svinčnik. Oči so zaprte, roke drži v žepih, zdi se, da spi.

Slednjič se znova dvigne. V četrto uri skuša razdreti učinek krščanske besede. Boga se strahu, pred opicami in črvi, ki navdaja Védenskega. Vpraša, koliko čudežev so že videli govornik in poslušavci. Naj Védenski Boga, Kristusa, svetnike in vero ohrani lepo zase; on, Lunačarskij, nam jih rad odstopi, da mu le ostane delo in znanost.

Pa to klepetanje nima uspeha. Tu in tam se sliši surov smeh, toda množica ostane ledena, brezčutna. Zborovanja je konec, bilo je res zelo uspešno, skoro zmoglaslavo krščanske vere.

Ljudska pratika

je izšla.

:: Zahtevajte jo povsod! ::

PODLISTEK.

Mož na strehi.

Burka iz našega kraja.
Spisal Fr. Jaklič.

«Mož! Zormanove so dobile moža!» prevpije nekdo vso množico.

Smeh se je razlegel po vsem trgu, in ljudje so tleskali z rokami od veselja; dekleta so si tiščale z robcí usta, poskakovale in se suvale.

«Jejdeti, jejdeti! Tacega pa še ne! Ali vidite? Prav jim je! Prav jim je, zakaj pa tako tišče za možitvijo! Hihhihi».

«O te butice! Kaj si še izmislijo!» so se kregale žene in se smejale.

Sedaj pride v vas Zormanca. Ko zagleda od daleč vso množico na trgu, ko sliši vpitje in smeh, se prestraši: «Jeh! Jeh! Kaj pa je? Kaj se je zgodilo? S temi klici se loči od tovarišic in se spusti v dir po vasi. Ko pa zagleda na strehi

«moža», se skoraj zvrne vznak. Sklene roke in si zakrije obraz: «Jei! Jei! Jei! Kdo nam je to naredil? Kdo je nas tako osramotil? Najrajši bi se bila pogreznila, ker ni mogla ne naprej ne nazaj, ne na desno, ne na levo in je morala preslišati vse dovtipe, zasmehljive klice in škodoželjno krohotanje.

Obenem z materjo se pridruže pred hišo dekleta. Slonele so v oknih, da bi spremile z očmi ljudi, ki pojdejo mimo, da bi videle dekleške obleke in čakale, ako bi se kdo ozrl v hišo.

Čudno se jim je zdelo, da postajajo ljudje pred hišo in gledajo na streho. «Jedet! Kaj pa je? Kaj pa je? Pojdimo gledat!» Iz hiše uderó naglo na cesto k drugim ljudem, ki jih sprejmó s preširnim smehom..

Pepca prva ugleda «moža». «Jei!» zaječi obupno in zbeži v hišo. Režika in Metka pa za njo. To je bilo sramota!

Ljudje so se polagoma razšli s polnimi usti govorjenja in smeja.

Zormanca je prišla vsa strta v hišo in se zgrudila na tol, ihtela in se ozirala za hčerami. Vse je bilo odprto na stečaj, pa vendar ni bilo nikjer nobene. Začelo jo je skrbeti pa jih je klicala. Prva prijoka Režika iz kleti, za njo Metka iz kuhinje, a Pepca se pritožiti iz kamrice. Vsa se je tresla. Od jeze je bila kar zelena, in srd se ji je bliskal v očeh.

«Kateri je pa bil vendar namenjen?» vpraša mati.

«Meni ne! Meni tudi ne! Meni pa še meni!» so se branile hčerke in se pogledovale nezaupno.

«Mislite, da je bil namenjen meni?»

«Meni tudi ne! Meni tudi ne!»

«Brž ga pojte spraviti doli, da se ne bodo ljudje zgledovali! Zakaj ga pa niste prej spravile?»

«Ti ga pojdi, Pepca! Tvoj je!» reče Režika.

Pepca se pa zapodi vanjo, kakor bi jo hotela raztrgati.

Začele so se prepirati in si ponujati

«moža»; najbolj se ga je branila Pepca.

V tem jo je primahal Zorman med zadnjimi: «Lej ga dedca! Kje se je pa ta vzela?» zagodrnja in postoji. «Haha, kako ti široko sedi, kakor bi bila res hiša njegova!» Upre se v bok in gleda nekaj časa na streho. Jezico je pogoltnil, da bi se vaščani, ki so gledali izza vogalov in iz oken, še bolj ne smejali.

«Ali se mi je sanjalo? He? Dedec! Ali sedaj verjameš, da je pokala streha?»

«Saj mora, ako tako širok dedec gori sedi. Katera ga je dobila?»

Hčere se spusté v jok.

«Rad bi pa vendar poznal tistega, ki nam ga je prinesel», je godrnjal Zorman in šel po žrd, da sklati «moža» raz streho.

«Mož» je bil precej trden v sedlu, na posled je pa vendar naredil velikanski skok ne cesto. Sosedje so ploskale, otroci pa skakali in vriskali.

«Sakra-mokra! Ni ga premalo!» je modroval pred-se Zorman, ko je odložil žrd

Lev Tolstoj:

Kdo je iznašel žganje?

(Pravljica).

Brez zajutka je šel zgodaj zjutraj reven kmetič na polje orat. S sabo je vzel samo košček kruha. Prišedši na njivo, je slekel suknjič, ga položil na grm, vanj pa je dal kruh. Čez nekaj časa so postali konji utrujeni in on lačen. Sprejel je konje, jih spustil na pašo, sam pa je šel k grmu, da použije svoj kruhek. Ko pa privzdigne suknjič, zapazi, da ga ni. O-brača jopič sem in tja, ga otresa, stika po žepih, kruha pa ni. «Čudno» pravi kmet sam pri sebi, «nikogar nisem videl tu okoli hoditi, pa vendar mi je nekdo ukradel kruh».

Hudobec je bil tisti, ki je izmaknil kmetu kruh in je sedel za grmom, da bi slišal, kako bo kmet klel in njega — hudobca — klical na pomoč. Kmetu je bilo sicer žal za kruh, a znal se je potolažiti. «No», pravi, «od gladi še ne bom umrl; tisti, ki mi ga je odnesel, je bil gotovo še bolj potreben kakor jaz. Da bi mu le teknil». Šel je k studencu, se napil vode, zapregel konje in oral naprej.

Hudobec je bil potrjen, ker ni mogel zapeljati kmeta v greh. Šel je v pekel pred najvišjega hudobca in mu pripovedoval svojo nezgodo. Lucifer je bil strašno razkačen in se je zadržal nad njim: «Ta je kačen in se je zadržal nad njim: Če mi pa lepa! Poberi se mi izpred oči! Če mi pa v treh letih ne zapelješ kmeta, te dam živega skopati v blagoslovljeni vodi!»

Pred blagoslovljeno vodo pa je imel hudobec nepopisen strah. Kakor hitro je mogel, je letel nazaj na zemljo in tuhtal, kako bi kmeta ujel. Mislil je in mislil in nazadnje vendar izmislil.

Spremenil se je v človeka in šel k kmetu za delavca. Navetoval mu je, naj seje v suhem letu žito na močvirnatih tleh. Sosedom je vsled suše vse zgorelo, temu kmetu pa je žito krasno uspevalo. Naslednje leto je bilo deževno. Hudobec je pregovoril kmeta, da je sejal žito po hribovih. Pri drugih je žito pleglo in gnilo, njemu je pa obrodilo tako bogato, da ni vedel kam z njim.

Tedaj pa je hudobec — delavec naučil kmeta iz žita žgati žganje. Pil je kmet in pili so tudi njegovi sosede.

Sedaj je šel hudobec v pekel in se je tam hvalil, kako je ujel kmeta. Lucifer pa se je hotel prepričati na lastne oči. Prideta h kmetu in glej, vsi premožnejši kmetje iz vasi so zbrani pri njem in on jih gosti — z žganjem. Kmetica podaja gostom čašo za čašo. Iz nerodnosti zadene ob mizo in razbije steklenico. Kmet začne psovati svojo ženo z najgršimi primki. Hudobec sune s komolcem svojega poglavarja, češ: «Zdaj ne pravi več: na zdravje!» Kmet pa je klel naprej.

V tem vstopi reven kmetič, ki se je ravnokar vračal od dela in je tudi zaželel kupice žganja. Gospodar pa zarenči nad njim: «Jaz nimam žganja za vsakega!»

To je višjemu hudobcu silno ugajalo, a nižji hudobec mu zašepeče: «Le čakaj malo, pride še lepše!»

in postavljaj moža na noge. «Dober bo, ga bom vsaj za strašilo postavil v koruso».

Nesel ga je na izbo spraviti in ga je komaj ubranil hčeram, ki so ga hotele stlačiti v peč.

Tiste nedelje so imeli ljudje dosti zabave. Ko so šli Zormanovi deklički k drugi maši, se ni upala nobena nikamor ozreti. Potegnile so si rute na oči. Fantje so za njimi kašljali, pa se ni nobena ozrla.

Pepca je seveda vedela, kdo ga je prinesel, pa je molčala kot kamen, da se ni izdala, da je bil njen.

Celo tisto pismo je bila dobila, ki ga je imel «dedec» za klobukom. Ko je padal «mož» na tla, je izgubil klobuk in list, in veter ga je prinesel na dvorišče, kjer ga je skrivaj pobrala pa tudi prebrala.

Samo te-le besede so bile zapisane: «Druzega nisem mogel dobiti kakor tega!»

Gostje so piti naprej, postajali so glas-spodar. Drug drugemu so nazdravljali, drug drugega hvalili. Besede so tekale kakor maslo. Luciferju se je nakremžil obraz, to prijateljstvo mu ni bilo povolji. Hudobec mu zopet zašepeče: «Počakaj naj spiyejo še drugo čašo, pa si bodo kmalu v laseh. Videl boš, da bodo kakor volkovi!»

Gostje so pili naprej, postajali so glasnejši, besede so padale vedno bolj trde in robate. Nastane prepri. Gospodar se vmeša med nje, da bi jih pomiril, pa ga nabijejo, da pade kot snop.

Višji hudobec je to z veseljem opazoval; neizrečeno mu je ugajalo. «Izborni, imenitno», je klical od veselja. «Počakaj še malo» pravi manjši hudobec, naj še izpijejo tretjo čašo, potem bodo kakor svinje.

In kmetje so pili tretjo kupico. Postali so čisto mehki, jezik se jim zaletaval, drug drugega niso več razumeli. Opetekajo se, ko gredo domov — po eden —

po dva — po trije — in vsi popadajo po cesti. Gospodar jih hoče spremeniti, pa pade kakor je dolg in širok v gnojnico. Valja se in hrope v smrdljivi luži kakor svinja.

To pa je najbolj ugajalo Luciferju. «No, dobro pijačo si si izmislil. Najbrže si dal najprej lisičje krvi, saj je k postal zviti kot lisica. Potem si pa menda prilil volčje krvi in kmetje so postali kakor volkovi. Nazadnje si pa gotovo prilil svinjske krvi in kmetje so postali kakor svinje.

«O ne», pravi nižji hudobec, «nisem prav nič mešal. Živinska kri je itak že v človeku samem. Naučil sem ga delati žganje. Ko je iz božjega daru delal to pijačo, se je v njem dvignila kri lisice, volka in svinje. Če bi le vedno hotel piti tako kakor danes».

Lucifer ga je močno pohvalil in ga obsipal s častmi. Od tistega časa torej pijejo ljudje žganje in so po njem kakor živina.

je novega dušnega pastirja prelepo pozdravil v imenu vseh občanarjev g. tajnik Fr. Tomšič.

Sredi vasi je bil postavljen maj, kakor za največje praznike. Opoldne je pripeljal sam g. Zvokelj, namestnik poteštav, gospoda kurata, njegovo mater in brata. V sv. vodu je bil tudi naš dosedanji kurat, gospod Jožef Likar. Sprejem je bil nad vse prisrčen in gniljiv. Sprevod se je podal v cerkev, kjer je gospod kurat zapel litanije Srca Jezusovega in podelil vernikom prvi blagoslov. Pevski zbor je lepo nastopil, možnarji so ves čas in še naslednji dan streljali. Tako smo častno sprejeli našega novega gospoda kurata, ki mu od srca želimo vsega božjega blagoslova, da bi med nami dolgo let plodonosno deloval.

PONIKVE na Krasu.

Naš občanar g. Andrej Zlobec je šel na sejm v Gorici. Ko se je zvečer z vlakom vračal proti Štanjelu, je zapazil da mu je zmanjkalo cel tisočak, ki se ga je polastil na vsak način prebrisan tat. V dnevih gneče se treba posebno čuvati!

AVBER.

Dne 16. decembra je zatisnila oči Franciška Fabjan iz ugledne Fabjanove družine na Gradnjah. Učakala je častitljivo starost 81 let. Po rojstvu je bila doma v Tupelčah pri Štanjelu. Navzlic sila slabemu vremenu, snegu (toplomer je kazal 5 stopinj pod ničlo), se je pogreba udeležilo veliko število domačinov in tujcev, pevski zbor pa je zapel po eno žalostinko doma in v cerkvi, dve pa na grobišču. Spoštovani rodbini naše sožalje, pokojnici pa naj sveti večna luč!

V zadnjem času se je tu ponesrečila že tretja krava. O dveh slučajih je naš list že poročal, tretja nesreča se je prigodila družini Kos-Kerševan. Mesarji ne dajo nič, nesrečnež jo mora če oblastvo dovoli — zaklati in meso prodajati, seveda pod ceno. Ali bi ne kazalo misliti na zavarovalnico, ki bi ponesrečnežu pomagala?

ŠKOFLJE pri Divači.

Dne 4. t. m. je umrl prav nagle in nepričakovane smrti Josip Cerkvenik, po domače «Martinec». V vsaki hiši naše male vasi se pogovarjajo, kako je vsakemu ž. vinorejcu pomagal pri oboleli živini in samo za «Bog lonaj!» Občini je bil več let podžupan, domači vasi načelnik in cerkveni ključar. Svoji družini je bil najboljši poglavar, razumen kmetovalec, dober gospodar in ljubeč oče, kateri je vzgojil dva vrla sina in dve dobri in pridni gospodinji. Kako hudo je bilo celi vasi in okolici, ko smo ga ravno na sv. Miklavža dan spremili k večnemu počitku. Darovani venci so bili živa priča, kako spoštovanje je užival med nami. Ko se je na naš rojak Josip Hreščak iz Zavrha v jedratih, lepih besedah poslovil od pokojnika na pokopališču, je bilo marsikatero oko solzno radi bridke, prezgodnje izgube. Mi vsi te ohranimo, dragi Josip, v blagem spomnu in ti ključemo: «Na svidenje nad zvezdami», kamor si šel po zaluzeno plačilo. Ostalim pa naše iskreno sožalje in tolažbe Vsemogočnega!

::: Ljudsko Pratiko :::

prodajajo sledeči g. razprodajalci:

v TRSTU: Trg. Štoka, via Milano 37

V. Fortunato, via Rossini 26

Knjig. Trani, via Cavana 2

E. Toffoletto, Piazza Cavana.

v AJDOVŠČINI: Trgov. Brata Dolenc

Fran Poniž

v AVBERU: Mihael Klavara, 12

v BISTRICI: Aleksander Ličan

na COLU: Josip Pregelj, 44

na ČELJU: Rudolf Ivančič, 33

v KANALU: Izidor Ivančič

v KOŠANI: Andrej Valenčič, 41

v OPATIJI: A. Tomašič

v PAZINU: Angela Cipola

v POSTOJNI: Anton Milavec

na PREGARJAH: Viktor Bubnič

na PREMU: Pavel Žnidaršič

v RICMANJIH: Fran Bonano

v TOLMINU: Agostino Negro

v TRNOVEM: Fran Valenčič 139

na UBELJSKEM: Ivan Počkar

v ZAREČJU: Alojz Matko, 33

ZAHVALA.

Podpisani se tem potom zahvaljujem slavnim zavarovalnici „La Fondiaria“ ter njenemu glavnemu zastopniku gosp. Dragotinu Starec iz Barkovlj, za točno in pravilno izplačano odškodnino za pogorelo mi poslopje in neprimičnine.

Tabor - Rihemberg, dne 10. nov. 1926.

Anton Čebon.

Kaj nam z dežele pišejo

ŠEMPETER pri Gorici.

Odkar nam je lanski Sv. Miklavž prinesel veselo novico, da je priklopljen Šempeter goriški mestni občini, se je pri nas marsikaj spremenilo. Suše ne bom opisoval, saj je zdaj dovolj mokro. Kakor je mnogim znano, nimamo v Šempetru še nove cerkve, a je upanje, da bo v kratkem dograjena. Začasno kapelico imamo v farovžu. Glede mode je mladina od zunaj po «modi», a v kapelici je g. župnik z nadškofovskim dekretom dosegel že neverjetne uspehe. Na praznik Brez-madežne je g. župnik oznanil, da je nekdo daroval za bodočo šempetersko cerkev kip sv. Antona Padovanskega. Povabil nas je da se v nedeljo 11. t. m. ob 3. popoldne zberemo v kapelici k blagoslovitvi tega kipa. Ob določeni uri je stopil pred oltar č. g. dr. Mirko Brumat ter nam v pravem šempeterskem narečju opisal življenje svetnika v govoru o trojnem kruhu. Čeravno je bil govor še precej dolg, se je zdel mnogim še prekratek; g. doktor ta pa zna, so rekali med seboj ljudje po opravi. Po pridigi je bil blagoslovljen kip, nato so bile še litanije in blagoslov v Najsvetejšim Po tem cerkvenem opravilu je bil pogreb naše od vseh tako pogrešane Johance Nanut. Vozila sta jo na domače pokopališče dva krasna belca od občinskega pogrebnege podjetja, sorodniki pa so pokojnici darovali vence belih nageljnov na zadnjo zemljsko pot. Mir njeni duši!

Suša v šempeterskih žepih je prisilila naše gostilničarje, da so letos zaprli 4 gostilne. Tako imajo tudi žalostni vzroki vesele učinke. Še drugih novic bi bilo, pa naj za to pot zadostuje.

Prej vaščan zdaj meščan.

Iz BREZOVICE.

V sredo 30. novembra smo tu pokopali Ivana Kijuna, trgovca in čevljarja. Bil je vesten delavec in dober sosed. Bil je delaven član bivše čitalnice, tudi nje odbor-nik in pevec. Zato je imel tudi krasen pogreb z obilno udeležbo in ganljivim patjem. Pri pogrebu se je nabralo med udeleženci 170 lir za dostojno okrasitev groba. Darovali so Ivan Grk 5 L., Jos. Hotež 5 L., L. Zerjav 5, Ant. Škrjanec 5, Fr. Grlica 10, Al. Gvardjančič 1, Jos. Mikol 1, I. Mikol st. 2.50, I. Mikol ml. 2.50, J. Koblar 1, N. N. 5, Jos. Mikol 5, Iv. Čevna

«Pa bi bil še tega drugam nesel!» se je togotila Pepca in raztrgala list na drobne kosce.

«Moža» niso mogle trpeti na izbi. Naganjale so očeta, naj ga uniči; toda Zorman ni hotel o tem slišati ničesar. Čez dalje časa ga je pa vendar pogrešil in ko je vprašal, kam so ga djale, se ni hotela nobena udati.

Raztrgala ga je bila Pepca, pa tudi Rekarjevega Mihca bi bila raztrgala, ako bi ga tako dobila. O, kako ga je potlej črtila!

Fantje so imeli potem pred Zorman-cami mir. Smejali so se in dejali: «Vidi-te, kako so sedaj tihe! Mihec jih je po-gruntal!»

— KONEC —



2, Al. Klun 5, Al. Klun, brat pok., 20, I. Ivanovič 5, K. Ivanovič 2, Jož. Benčič 5, I. Družina 2, Fr. Opara 5, Jož. Maganja 10, A. Grželj 5, K. Družina 1, rodbina Maganja iz Rožic 50. Denar brani vaško načelnštvo v Brezovici.

Vaščan.

ŠEMPAS.

Naše pokopališče vpije že dolgo časa po temeljiti popravili. Posebno potreben je zid kakor taki reči pritiče. Prosimo g. podeštata, naj kmalu kaj ukrene v ti zadevi, ker je potrebno tudi za zunanji ugled naše vasi.

Za vodo plačujemo vsi enako po 60 stotink na mesec, vendar se zgodi, da vi-še ležeči domovi ne dobivajo vode celo zdaj pozimi, ko vendar o suši ni govora. Vodovodna uprava naj se pobrine, da bomo dobivali dovolj vode vsi.

GRAČIŠČE na Koprčini.

Vaščani iz Gračišča in Poletičev žele, da bi se popravila cesta, kaleta veže obe ti dve vasi. Cesta je v tako slabem stanju, da ni mogoče niti s praznim vozom po nji. Že dve leti se ni popravljala, zato naj vaški načelnik skliče raboto in pot popravi, kakor je treba.

GOLAC.

Golčani se obračamo na naše županstvo v Materiji s prošnjo, naj se popravi že en mesec razkopana pot in obenem pot k cerkvi. Škoda je, da se je cementni kanal razstrelil, ker prihaja sedaj več blata v vodnjak. Žlebovi so se slabo speljali; nikakor ni bilo potrebno, da se speljejo pod zvonikom. Voda sedaj odteka brez vse koristi. Iz prejšnjih žlebov na farovžu je vsaj farovž dobil nekaj vode zdaj je nima ne farovž ne mi. Zakaj se ne postavijo vrata na «cimiter»? Prej so bila stara polomljena zdaj pa že dva meseca nobenih ni.

Golčani.

POVIR.

Že dolgo ni bilo iz naše vasi glasu. Pa kakor drugod tudi pri nas ni veselih novic. Versko življenje pri nas je preveč mrzlo. Ob nedeljah pri sv. maši je cerkev še dobro obiskana, a popoldne je žalostno prazna. Posebno mladina popoldne preveč izostane. Letino smo imeli slabo, ker nam je dosti vzela suša. Škodo nam dela tudi divjačina, srne in zajci. Srne naredijo škodo pri mladem drevju, zlasti brastovini. Zajci škoduje vsem pridelkom; žito ogrije in ogleda tako, da oslabi in ne more več klasja pognati. Gospodinje nasade na jesen fiziola, da bo za prodaj in tudi za dom, pa zajci ga vsega uničijo. Posebno bolj oddaljene njive trpe od divjačine. Gospodar hodi za lovskim čuvajem, da izmoleduje kako mилоšćino kot povračilo. Da bi postopal sodnijsko, se boji stroškov in tako se zadovolji, ako prejme izplačan deseti del škode. Dočim se proti suši ne more uspešno pomagati, bi se divjačina pač lahko pobijala, ali vsaj od nje storjena škoda pravilno cenila in plačevala. Prosimo pristojna oblastva, da bi to reč bolje uredili in tako tudi v ti točki izpopolnili žitno bitko za pridelek domače zemlje.

Kmetje

ŠTJAK.

Predzadnjo soboto smo imeli v naši občini izredno slovesnost: prihod novega kurata, gospoda Edvarda Ferjančiča. Mladina je pripravila pet slavolokov, pri čemer so tekmovali posamezne vasi. Vsa občina brez izjeme ne je zbrala pred vasio. Deklici Bernarda Počkar iz Ravenj, in Lucija Funa iz Štjaka sta imeli lep nagovor na g. kurata, pravtako gospodična Olga Muha iz Štjaka. Vse tri so izročile gospodu vsaka lep šopek; v občini pa

Gospodarstvo

Zimsko gnojenje z apnom.

Večkrat opazimo pri naših kmetih, da nam vzlic gnojenju s hlevskim gnojem in morda tudi z umetnimi gnojili ne uspevajo tako, kakor smo pričakovali. Ne vemo si razlagati tega pojava, ki nastopi tudi tedaj, če smo zemljo drugače dobro obdelali. Posebno pogosto se to dogaja pri detelji in lucerni in naši kmetovalci zavračajo tedaj krivdo bodisi na slabo seme ali pa slabe letine. Večkrat pa tudi pravijo: zemlja je opešala. In to je tudi glavni vzrok.

Kako pa opeša zemlja? Zemlja opeša, ker nima dovolj hranilnih snovi v zemlji, da bi zadostno prehanjevala rastline, ali pa nima tistih tvarin, ki razkrajajo in pripravljajo ta rastlinska hranila v zemlji, da jih korenine lahko uživajo. Največkrat pa je tista tvarina — apno, ki ga pomanjkuje v zemlji in je krivo njene nerodovitnosti. Apno je zelo važna prvina, brez katere ne morejo uspevati naše kulturne rastline.

Naloge apna v zemlji so mnogovrstne:

1. Apno je neobhodno potrebno rastlinsko hranilo;

2. apno vpliva na pretvarjanje rudniških snovi v zemlji in jih pripravlja v užito rastlinsko hrano;

3. apno pospešuje razkrajanje živalskih in rastlinskih odpadkov in jih pretvarja v rastlinsko hrano;

4. apno razkisa kislo zemljo in jih zboljša, da na njih lahko uspevajo »sladke« rastline;

5. apno zboljša tudi sestavo rastlin, da bolj teknejo živini, kajti znano je, da je krma iz apnovega sveta sladka in zelo dobra;

6. apno rahlja zemljo, zato je posebno koristno na težkih tleh, ki se dajo po njem lažje obdelavati;

7. apno segreva zemljo in pospešuje delovanje zemeljskih bakterij, ki imajo namen, da razkrajajo snovi in pripravljajo rastlinsko hrano.

Iz tega sledi, kako važno vlogo igra apno v naši kulturni zemlji, in samo čuditi se je, da ga naši kmetovalci tako malo upoštevajo. Pri nas je treba mnogo več apniti njive in travnike, ker je naša zemlja vsled intenzivnega obdelovanja, saj da večina njiv po dva pridelka na leto, že močno izmzgana in izčrpana. Ker smo leta in leta jemali pridelke iz naših njiv in travnikov, gnojili jih samo s hlevskim gnojem, ki ima malo apna, smo odvzeli zemlji že večidel te snovi. Posledica takega roparskega obdelovanja je pešanje rodovitnosti. Kako hvaležna je taka zemlja za vsak dodatek apna, se vidi že iz tega, kako bujno začnejo rastline poganjati tam, kjer smo gnojili s cestnim blatom, ki vsebuje precej apna, ali pa s Tomasovo žlindro, ki ga ima tudi dovolj, ali pa z apnovim dušikom.

Če zemlji primanjkuje apna, jo moramo poapniti. Katera so pa apnova gnojila? Najprej moramo prevdariti, da je tisto apno gnojilo najboljše, ki se v bližini in poceni dobi. Če cestni prah ali cestno blato je kot apneno gnojilo veliko vredno, seveda ga potrebujemo na oral do 15 voz; če je zemlja kisla, pa še več. Velika škoda se dela tam, kjer se pusti cestno blato neizrabljeno ali se zloži na travnike v celih kupih. Koliko bi vendar zaleglo, če bi ga bližnji poljedelci razvozili ali raztrosili po tistih zemljiščih, ki so apna uboga.

Ugašeno apno je sicer najboljše gnojilo, ima pa ta pogošek, da je nekoliko predrago živo apno se polagoma ugasi na ta način, da se pokrije z vlažno zemljo; pod njo razpade v prah in ga je nato lahko trositi. Posebno velik učinek ugašenega apna se opazi na zemlji, ki smo jo esušili in jo hočemo zboljšati, ker se kmalu zveže z zemeljskimi kislinami in jih stopi.

Ker je pa živo apno nekoliko predrago, jemljemo kaj radi apneni prah, ki ga dobimo kot odpadke pri apnencah. Ta apneni prah je nastal pod vplivom

zračne vlage iz odpadkov živega apna in je zato prav dobro apno gnojilo. Dobi se dandanes precej poceni iz večjih apnenic.

Skušnja učil. V Avstriji so sklenili vpejati na vseh železnica električni pogon. Izvedli so to spremembo na progah, ki skupno merijo čez 600 km daljave. Med tem pa je pokazala skušnja, da električni pogon stane več kakor parna lokomotiva, ki se kuri s premogom. Zato so prvotni sklep zopet spremenili in ostanejo pri stari navadi.

Cene v Trzinu so vedno nižje kakor v Trstu. Za primer navedemo sledeče oblastveno določene: sladkor v kristalih 6.50, v kockah 6.70; riž 1.50, 1.40; testenine 2.70; koruzna moka fina rumena 1.20, fina bela 1.30, navadna rumena 1.—; mast domača 9.—, 8.20, ameriška 7.80; surovo maslo 15.80; mleko 1.—, 1.10; kruh postavljeni v kosih po 200 gr 1.90, rženi in mešani 1.80; meso prednji del z doklado 6.—, zadnji del z doklado 7.40; stegno 10.20.

Občinske mesnice so kmenečno odprli tudi v Trstu »Macelleria bassa«, vse se gnete pred njo. Za 4.40 L dobiš kg mesa navprek z doklado. Šele ta cena nekako odgovarja cenam živine. Kdo bo pa častivredne gg. mesarje prisilil k znižanju?

Cene po Istri. Črno vino: Piran 220, Izola 120, Buzet 200, Bale 200. Belo vino: Piran 210, Izola 110, Buzet 180, Bale 190. Olje 8-10 lir liter. Seno 30-60 lir stot. Goveja živina po živi teži 170-380 lir stot. Prašiči za rejo 80-180 lir glava, zaklani 6-7 lir kg.

V Senožečah se je ustanovila nova mlekarna, ki je bila slovesno odprta v nedeljo 11. decembra. Mlekarna se bo pečala z izvažanjem svežega mleka, vendar ima tudi vse priprave za predelavo mleka in smetane.

V Idriji sekajo na trgu slabo živino po 3.50 L in 4L kg. Koliko pri tem dobi kmet, je lahko izračunati.

Po čem je lira?

Dne 22. decembra si dal ali dobiš:	
Za 100 dinarjev	32.25 L
» 100 čeških kron	54.50 »
» 100 franc. frankov	72.40 »
» 100 švicarskih fr.	355.— »
» 100 nemških mark	437.— »
» 100 avstr. šilingov	255.— »
» 1 dolar	18.20 »
» 1 angleški funt	89.50 »

Tipografia Fratelli Mosettig — Trieste.

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vreč. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrda Gastone Dolinar, Trst - Via Ugo Polcino 5.

ETERNIT

Zaloga - TRST

TRIESTE VIA TRENTO
ŠTEV. 16. (Pri evangelijski
cerkvi) - Shranite naslov!

Izšel je

ŠTOKOV

VEDEŽ

za leto 1928

cena v platno vezan L. 3.60

Slamorenice

in več sto nožev (klinj) za slamorenice. Velika izbira modernih PLUGOV svetovnoznane tovarne EBERHARDT. Jamči se za dobro in lahko oranje vsakega pluga; na željo se da plug tudi na poskušnjo. — V zalogi imam tudi obračalne pluge.

Matija Valenčič, Ribnica s. St. Peter na Krasu.

ACQUA DELL'ALABARDA

proti izpadanju las. Vsebuje kinin in je vsled tega posebno priporočljiva proti prehladu in za ojačenje korenin. Steklenica po 6 lir — se dobiva v lekarni Castellanovich, lastnik F. Bollafio, Trst, Via Giuliani 42. — V Gorici, Via Carducci 9 pri Fiegel.



Najvišje cene
plačujem za

KOŽE

kun, zlatice, lisic, dihurjev, vider, jazbec, mačk. veveric, krto, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

TRST - Via Battisti št. 10 II. nadst. vrata 16
Telefon inter. št. 36-65.

Sprejemajo se pošiljke po pošti.

Koristne knjige

so domači zdravnik Knajpova knjiga: Kako se bošnikom streže. Domači živinodravnik in sploh vse take knjige, ki jih človek skoro vsak dan rabi. Ako pa jih čisto rabiš, se ti bo knjiga kmalu razirgala in boš moral spet dajati težke lire za nove knjige. Da boš kaj prihranil, daj knjige vezati, tako da bodo večne. Pošlji jih v Katoliško tiskarno v Gorico, Riva Piazzulla N. 18.

Zobozdravnik

dr. Sardoč D.

ordinira

v Trstu

via M. R. Imbriani 16 III

(Prej via S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST, Campo S. Giacomo št. 5

(Podruž. Sv. Mar. Magd. zgor. št. 1.)

ZLATO kupuje v vsaki množini po

najvišjih cenah.

KRONE plačuje višje kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

Trgovina z železnino WEISS

TRST - Via Udine št. 67.

Prodaja po najnižjih cenah štedilnike (šparherde), peči, cevi in kljčke za odpeljavo dima, železne plošče in obroče za štedilnike, železje za vrata in okna, orodje, vijake, žebelje itd. — Kuhinjsko posodo, aluminijasto, emajlirano, porcelanasto. Stekleno posodo. Oljnat barve. Igrače. Metle in krtače.

Brez konkurence! Najnižje cene!

FRANC SAUNIK

GORICA - Via Carducci 25 - GORICA

Velika zaloga kmetijskih strojev znanih Mayfarth, slamorenice, plugov, itd.

šivalnih strojev in dvokoles.

Lastna mehanična delavnica.

Kje pa vi kupujete obutev?

Najboljšo čevljarnico v Trstu ima

Matija Pahor

Trst - Via Arcata 19 - Trst

::: LASTNA IZDELOVALNICA :::



Čevlji delani samo na roko

Tvrda znana po vseh podzelskih sejnih.

Velika izbira.

Prijazna postrežba — Zmerne cene.



Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.
z veliko premijo, diplomo in zlato svetinjo

Trst - via Caprin 5 pri Sv. Jakobu - Trst



Zima priklama
ptičke spodi.
Do Forcessina
človek hiti.

Kdor zmrzovati
noče v noge,
hitro nabavi
čevlje nove.

Cena je prava,
dobro blago.
Vsi Forcessinu
hvalo dajo.